

Modtaget via elektronisk post. Der tages forbehold for evt. fejl

Europaudvalget
(Alm. del - bilag 19)
retlige og indre anliggender ministerråd
(Offentligt)

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg og deres
stedsfortrædere

BilagJournalnummer	Kontor	
1 400.C.2-0	EU-sekr.	5. oktober 2000

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Justitsministeriets grundnotat om et initiativ fra Frankrig med henblik på vedtagelse af en konvention om forbedring af retshjælp i straffesager, navnlig for så vidt angår bekæmpelse af organiseret kriminalitet, hvidvaskning af udbyttet fra strafbart forhold og økonomisk kriminalitet.

Kære<DOCUMENT_START> udenrigsminister.

Vedlagt sender jeg et forslag til en konvention om forbedring af gensidig retshjælp i straffesager, navnlig for så vidt angår bekæmpelse af organiseret kriminalitet, hvidvaskning af udbyttet fra strafbart forhold og økonomisk kriminalitet, tillige med et grundnotat om forslaget, idet jeg skal anmode om, at materialet oversendes til Folketingets Europaudvalg.

Det bemærkes, at materialet ligeledes vil blive oversendt til Folketingets Retsudvalg.

Med venlig hilsen

GRUNDNOTAT

om et initiativ fra Frankrig med henblik på vedtagelse af en konvention om forbedring af retshjælp i straffesager, navnlig for så vidt angår bekæmpelse af organiseret kriminalitet, hvidvaskning af udbyttet fra strafbart forhold og økonomisk kriminalitet.

1. Baggrund

Anmodninger mellem EU-landene om gensidig retshjælp i straffesager fremsættes i dag hovedsagelig på grundlag af Europarådets konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp i straffesager samt den tilhørende tillægsprotokol af 17. marts 1978.

Herudover indeholder Schengen-konventionen særlige bestemmelser om fremsættelse af retsanmodninger i forholdet mellem Schengen-landene, ligesom den gensidige retshjælp i straffesager i forholdet mellem de nordiske lande er reguleret i den nordiske overenskomst af 26. april 1974 om gensidig retshjælp. Schengen-konventionen er endnu ikke bragt i anvendelse i forhold til Danmark.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 29. maj 2000 vedtog EU-landene en konvention om gensidig retshjælp i straffesager, der supplerer Europarådets konvention og bestemmelserne om gensidig retshjælp i straffesager i Schengen-konventionen. Formålet med EU-retshjælps-konventionen er at styrke det retlige samarbejde mellem EU-landene, navnlig ved at gøre samarbejdet mere smidigt og effektivt. Konventionen er endnu ikke trådt i kraft.

På Det Europæiske Råds møde i Tampere den 15. - 16. oktober 1999 drøftede stats- og regeringscheferne tiltag med henblik på bekæmpelse af grov økonomisk kriminalitet, herunder hvidvaskning af penge og fiskal kriminalitet, jf. bl.a. konklusionernes punkt 49, 51, 52 der har følgende indhold:

"49: Grov økonomisk kriminalitet har i stigende grad skatte- og afgiftsmæssige aspekter. Det Europæiske Råd opfordrer derfor medlemsstaterne til fuldt ud at yde gensidig retshjælp i efterforskningen og retsforfølgningen af grov økonomisk kriminalitet".

"51: Hvidvaskning af penge er en meget central del af den organiserede kriminalitet. Dette fænomen bør udryddes, uanset hvor det optræder. Det Europæiske Råd er fast besluttet på at sørge for, at der tages konkrete skridt til at opspore, indefryse, beslaglægge og konfiskere udbyttet fra strafbare forhold. "

"52: Medlemsstaterne opfordres indtrængende til fuldt ud at gennemføre bestemmelserne i hvidvaskningsdirektivet, Strasbourg-konventionen af 1990 og Den Finansielle Aktionsgruppes (FATF) henstillinger, også i alle deres afhængige territorier."

Frankrig har på baggrund af konklusionerne fra Tampere under henvisning til TEU artikel 34, stk. 2, fremsat et udkast til en konvention om forbedring af gensidig retshjælp i straffesager, navnlig for så vidt angår bekæmpelse af organiseret kriminalitet, hvidvaskning af udbyttet fra strafbart forhold og økonomisk kriminalitet.

Enkelte af bestemmelserne i konventionsudkastet udgør en udbygning af Schengen-reglerne og hører under anvendelsesområdet for associeringsaftalen for Norge og Island. Det indebærer, at disse bestemmelser i konventionen ligeledes vil finde anvendelse i forhold til Norge og Island.

Forslaget er offentliggjort i EF-Tidende C 243/11 den 24. august 2000, ligesom forslaget er forelagt for Europa-Parlamentet til udtalelse.

2. Indhold

Retsgrundlaget for konventionsudkastet er TEU artikel 34, stk. 2.

Efter [artikel 1](#) er konventionens formål at supplere bestemmelserne og lette anvendelsen mellem EU-landene af bl.a. Europarådets konvention om gensidig retshjælp (1959-konventionen), konventionen om gensidig retshjælp mellem EU's medlemslande (2000-konventionen), Schengen-konventionen samt Europarådets konvention af 8. november 1990 om hvidvaskning, efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold (Hvidvaskkonventionen).

[Artikel 2](#) indebærer, at de forbehold og erklæringer, som medlemslandene har afgivet i forhold til artikel 5 i 1959-konventionen ikke længere kan gøres gældende i forbindelse med anmodninger om gensidig bistand i straffesager mellem EU's medlemslande. Efter artikel 5 i 1959-konventionen kan landene bl.a. forbeholde sig, at retsanmodninger om ransagning eller beslaglæggelse kun skal efterkommes, når den forbrydelse, som har givet anledning til retsanmodningen, er strafbar efter såvel den anmodende som den anmodede stats lovgivning (princippet om dobbelt strafbarhed). Artikel 2 indebærer derfor, at anmodninger om gensidig retshjælp i straffesager mellem medlemslandene fremover ikke vil kunne afslås under henvisning til, at kravet om dobbelt strafbarhed ikke er opfyldt.

Som en følge af, at sådanne forbehold ikke længere skal kunne gøres gældende mellem medlemslandene, indebærer artikel 2 endvidere, at artikel 51 i Schengen-konventionen ophæves. Efter artikel 51 i Schengen-konventionen må Schengen-landene ikke stille andre betingelser for efterkommelse af retsanmodninger om ransagning og beslaglæggelse end krav om dobbelt strafbarhed, og at efterkommelsen af retsanmodningen skal være forenelig med den anmodede kontraherende parts lovgivning.

Efter artikel 3 i konventionsudkastet kan medlemslandene ikke afslå at imødekomme et andet medlemslands anmodning om retshjælp under henvisning til nationale regler om bankhemmelighed og tavshedspligt vedrørende andre forretningsmæssige aktiviteter. Medlemslandene vil dog fortsat kunne afslå at imødekomme anmodninger om retshjælp under henvisning til nationale regler om tavshedspligt mellem advokater og deres klienter.

Artikel 4, der er inspireret af artikel 8 i Hvidvaskkonventionen, indebærer, at medlemslandene skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at lette tilvejebringelse og sikring af bevismateriale vedrørende udbytte fra et strafbart forhold. Bestemmelsen omfatter oplysninger om udbyttets værdi, art, opbevaringssted, bevægelser m.v. Endvidere omfatter bestemmelsen så vidt muligt oplysninger om den person, der kan antages at skulle modtage udbyttet. Efter artikel 4 kan Rådet på forslag fra Kommissionen eller på initiativ fra et medlemsland træffe afgørelse med kvalificeret flertal om foranstaltninger, der skal lette tilvejebringelse og sikring af det nævnte bevismateriale.

Artikel 5 omhandler bistand med henblik på at fremskaffe oplysninger vedrørende bankkonti, herunder indehavere af bankkonti, og banktransaktioner. Bestemmelsen indebærer, at det anmodede medlemsland så hurtigt som muligt skal udlevere en liste over bankkonti, der har tilknytning til personer, der af det anmodende medlemsland mistænkes eller retsforfølges for et strafbart forhold. Bestemmelsen omfatter konti, som den mistænkte råder eller har rådet over, ligesom den omfatter konti, hvorfra den mistænkte har modtaget penge.

I forbindelse med efterforskning af grove former for organiseret kriminalitet eller hvidvaskning af udbyttet fra et strafbart forhold, skal det anmodede medlemsland tillige udlevere oplysninger om alle banktransaktioner, der har fundet sted på de relevante bankkonti indenfor den periode, der angives af det anmodende medlemsland. Bestemmelsen omfatter tillige udlevering af oplysninger vedrørende bankkonti, der indehaves af en juridisk person, herunder en juridisk person, hvor den mistænkte har en ledende stilling.

Artikel 6 skal sikre mere smidig kommunikation mellem medlemslandene med henblik på hurtigt at kunne iværksætte yderligere efterforskning som opfølgning på en anmodning om bistand i en straffesag. Bestemmelsen indebærer således, at det anmodede medlemsland hurtigt skal underrette det anmodende medlemsland, hvis resultatet af den gennemførte efterforskning giver anledning til at iværksætte yderligere efterforskning. Det anmodende medlemsland vil herefter kunne fremsætte en anmodning om iværksættelse af yderligere efterforskning uden på ny at fremsende de oplysninger og dokumenter, der efter de gældende regler sædvanligvis skal vedlægges en retsanmodning.

Artikel 7 omhandler anmodninger om gensidig bistand i sager af fiskal karakter. Bestemmelsen medfører, at anmodninger om gensidig retshjælp i straffesager fremover ikke kan afslås udelukkende med den begrundelse, at anmodningen vedrører overtrædelser af love om skatter og afgifter samt told og valutahandel. Bestemmelsen vil i givet fald erstatte artikel 50 i Schengen-konventionen, hvorefter konventionens parter forpligter sig til i overensstemmelse med 1959-konventionen at yde hinanden gensidig retshjælp ved overtrædelser af love og bestemmelser vedrørende punktafgifter, moms og told.

Bestemmelsen er en direkte opfølgning af punkt 49 i konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Tampere. Formålet er at sikre, at de EU-lande, der i medfør af 1959-konventionen har forbeholdt sig ret til ikke at yde retshjælp i sager af fiskal karakter, fremover ikke kan påberåbe sig dette forbehold over for de øvrige medlemslande.

Efter artikel 8 kan anmodninger om retshjælp vedrørende efterforskning og retsforfølgning af sager om grov organiseret kriminalitet eller hvidvaskning af udbytte fra et strafbart forhold, kun afslås, hvis det anmodede medlemsland finder, at det vil skade fundamentale nationale interesser at imødekomme anmodningen. Et sådant afslag skal begrundes skriftligt over for det anmodende medlemsland. Hvis anmodningen opretholdes, og de berørte medlemslande ikke kan opnå enighed herom, fremsendes afslaget til Rådet til orientering med henblik på senere evaluering af konventionen. Efter anmodning fra de berørte medlemslande nedsætter Rådet senest to måneder efter underretningen om afslaget et ad hoc-udvalg, der skal formidle en mindelig løsning i sagen.

I forhold til 1959-konventionen indebærer bestemmelsen, at medlemslandene indbyrdes kun kan afslå at imødekomme en anmodning om retshjælp i en straffesag under henvisning til landets fundamentale interesser. Det bemærkes i den forbindelse, at en anmodning efter 1959-konventionen kan afslås under henvisning til landets suverænitet og sikkerhed samt almindelig retsprincipper.

Efter artikel 9 skal medlemslandene under hensyn til deres forfatningsmæssige struktur og deres nationale traditioner oprette tværfaglige integrerede grupper på nationalt plan med fokus på bekæmpelse af organiseret kriminalitet, navnlig hvidvaskning af udbytte fra et strafbart forhold. Disse grupper bør generelt have indblik i efterforskningen af straffesager i det pågældende medlemsland med det formål at bidrage til udviklingen af en national politik vedrørende bekæmpelse af organiseret kriminalitet.

I artikel 10 præciseres det, at der ikke kan tages forbehold over for bestemmelserne i konventionen.

Artikel 11 - 14 omhandler en række proceduremæssige spørgsmål, herunder konventionens ikrafttræden. Artikel 13 vedrører Norges og Islands stilling, idet det anføres, at bestemmelserne i artikel 2 og 7 antages at udgøre foranstaltninger, der er Schengen-relevante, hvilket indebærer, at disse bestemmelser ligeledes vil finde anvendelse i forhold til Norge og Island.

3. Dansk ret

Det antages med støtte i retspraksis, at udenlandske begæringer om efterforskningskridt i Danmark, kan imødekommes, uanset om fremsættelsen og behandlingen af retsanmodninger er reguleret af en international aftale, der gælder i forholdet mellem Danmark og den anmodende stat. De relevante efterforskningskridt gennemføres i givet fald efter en analogi af retsplejeloven, idet en udenlandsk anmodning om efterforskning, herunder ransagning, beslag læggelse samt edition, kan imødekommes, hvis det pågældende efterforskningskridt kunne gennemføres i forbindelse med en tilsvarende national strafferetlig efterforskning.

Danmark har i forbindelse med ratifikationen af 1959-konventionen afgivet en erklæring vedrørende artikel 5, hvorefter gennemførelse af anmodninger om efterforskningskridt, der kræver de danske domstoles medvirken, er betinget af, at forholdet er strafbart efter dansk lovgivning (krav om dobbelt strafbarhed).

Danmark har derimod ikke forbeholdt sig ret til at afslå at imødekomme anmodninger om retshjælp i relation til sager af fiskal karakter.

Der gælder endvidere ikke her i landet regler om bankhemmelighed, der, såfremt retsplejelovens betingelser i øvrigt er opfyldt, forhindrer Danmark i at yde retshjælp i sager, hvor der anmodes om kontooplysninger m.v. Efter retsplejelovens § 804 kan der således som led i efterforskningen af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, meddeles en person, der ikke er mistænkt, pålæg om at forevise eller udlevere genstande (edition), hvis der er grund til at antage, at en genstand, som den pågældende har rådighed over, kan tjene som bevis, bør konfiskeres eller ved lovovertrædelser er fravendt nogen, som kan kræve den tilbage.

Oplysninger vedrørende bankkonti, herunder indehaveren af kontoen samt bankindeståender m.v., opspores således her i landet ved, at det i første række i en editionskendelse pålægges Finansrådet hos sine medlemmer at undersøge, om en bestemt person, herunder en juridisk person, har en konto i en bank eller sparekasse i Danmark. Oplysninger om den konkrete konto indhentes dernæst på grundlag af en editionskendelse rettet til det pengeinstitut, hvor det er konstateret, at den sigtede/mistænkte har en konto.

Videregivelse af oplysninger til udenlandske myndigheder som led i gennemførelsen af en rets-anmodning sker i overensstemmelse med dansk ret, herunder straffelovens § 152 om tavshedspligt og lov om behandling af personoplysninger.

4. Høring

Forslaget er sendt til høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Rigsadvokaten, Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet, Rigspolitichefen, Politidirektøren i København, Datatilsynet, Erhvervsministeriet, Økonomiministeriet, Finansministeriet, Indenrigsministeriet, Skatteministeriet, Statsministeriet, Sundhedsministeriet, Udenrigsministeriet, Advokatrådet, Landsforeningen af Beskikkede Advokater, Amnesty International, Det Danske Center for Menneskerettigheder, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Politimestre i Danmark, Politifuldmægtigforeningen, Landsforeningen HK Politiet, Politiforbundet i Danmark, Dansk Told- og Skatteforbund samt Finansrådet.

5. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Gennemførelsen af artikel 2 i konventionsudkastet vil kræve lovændringer i Danmark, idet danske domstole i givet fald skal kunne afsige kendelser om tvangsindgreb, selvom det forhold, der ligger til grund for anmodningen, ikke udgør et strafbart forhold i Danmark. Herudover skønnes forslaget ikke at have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser i Danmark.